

Daha İyi Yargı Derneği, yeni adli yılda sivil anayasa için çalışmaya başlayacak

31.08.2023

Av. Mehmet Gün: “Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında, ekonomik istikrar için, daha iyi yargı ve sivil anayasa şart”

Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün, 1 Eylül yeni adli yıl başlangıcı münasebetiyle mevcut yargı reformu çalışmalarını sürdürmenin yanı sıra sivil anayasa için de çalışmaya başlayacaklarını duyurdu. Sivil anayasa çalışmaları, dernek yesi olması gerekmeden, iş dünyası, STK’ler, akademi, medya ve ilgili kesimlerin katılımına da açık olacak. Av. Mehmet Gün’n açıklaması şoye:

1 Eylül 2023 Cuma günü, cumhuriyetimizin ilk 100 yılının son adli yılı başlayacak ve açılış törenleri düzenlenecek. Adli yıl açılışları, yargı ve hukuk dünyamız için hayli önemlidir. Çünkü bir durum muhasebesi yapma, sorunları, eleştiri ve öneriler ile ihtiyaçları en yüksek seviyede dillendirme fırsatı verir. Daha İyi Yargı Derneği siyaseten tarafsız bir düşünce kuruluşudur. Türkiye’nin ekonomi, refah ve demokrasi sorunlarının kök sebebinin yargıdaki sorunlar olduğuna inanan derneğimiz, adı üstünde, yargımızın her daim daha iyi olması amacıyla, yargı sorunlarını, bu sorunların kök sebeplerini belirlemek, evrensel kabul gören yenilikçi zmler geliştirmek için gönüllü olarak çalışmaktadır. Bu amaçla 10 yılı aşan birikimlerimizle geliştirdiğimiz önerilerimizi, “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” ismiyle yayınlayarak, Türkiye ve dünya kamuoyunda yargı, hukuk, iş ve siyaset dünyası ile tartışmaya atık. Sürdürülebilir yargı bağımsızlığı, toplumsal uzlaşma ile oluşacak yeni ve sivil bir anayasa ile mümkündür. Bu amaçla Daha İyi Yargı Derneği’nin, yargı reformu çabalarını sürdürmenin yanı sıra, cumhuriyetimizin ikinci yüzyılının bir sivil anayasa ile talanması için çalışmalar başlatacağını da kamuoyuna duyurmak isteriz.

Yargı bağımsızlığını güvenceye alan sivil anayasa

Türkiye Cumhuriyeti ikinci yüzyılına yargı, hukukun üstünlüğü, yönetimde istikrar ve ekonomi sorunları ile giriyor. 29 Ekim 1923’ten bu yana geçen 100 yılda nüfusu 85 milyonu aşan ülkemiz eğitim, sağlık, güvenlik, ulaşım, iletişim gibi kamu hizmetlerinde büyük başarılar imza attı. Fakat birbiri içine girerek kördüğüm olmuş yargı ve hukukun üstünlüğü sorunları, istikrarsız hibrit demokrasiye, yönetimde istikrar sorunlarına, gel-gitlere ve savrulmalara, bu da cari açık, dış borç, yüksek enflasyon ve orta gelir gibi ekonomik sorunlara neden oluyor. Sürdürülebilir ileri demokrasi, yönetimde ve ekonomide istikrar ve sürdürülebilir ekonomik başarı için sürdürülebilir yargı bağımsızlığını güvenceye alan sivil anayasa şart.

Yönetimde istikrarsızlığın temel sebepleri

Devlet yönetiminde istikrarsızlık, cumhuriyetin temel sorunlarının kök sebebidir. Yönetimde istikrarsızlığın temel sebepleri ise en başta yargının görevini etkin olarak yapmasına yetecek kapasiteye sahip olmaması, bağımsızlık yargı hizmetinin birinci şartı olmasına karşın yargının oluşumunun ve işlevini göstermesinin siyasilere sıkı sıkıya bağlı olmasıdır. Bu nedenle hukukun üstünlüğü, siyasilerin ve onlara bağlı kamu görevlilerinin hesapverirliği aksamaktadır. Sonuçta güçler ayrılığı ve güçler arası denge ve uyum bozulmakta, temsilde adaletin de aksamaması ile toplum kendi sorunlarını Meclis'te çözme yeteneğini yitirmektedir.

İstikrarın şartı, şeffaf, hesapverir ve tam bağımsız yargı

Görevini etkin olarak yerine getirebilen, şeffaf, hesapverir ve tam bağımsız yargı, devlet yönetiminde ve ekonomide istikrarın temel şartıdır. Yargının görevini özgürce, etkin ve verimli olarak yerine getirmesi ise ihtiyaç duyduğu imkanların sağlanmasına, gerekli yasal düzenlemelerin zamanında isabetle yapılmasına ve devletin yürütme ve yasama güçlerinin yargının görev sahasına müdahale etmekten kaçınmasına bağlıdır. Yeterli bütçeye, sağlam görev teminatlarına sahip olmayan yargı, tam bağımsız olsa bile görevini layık olduğu şekilde yerine getiremez, kaliteli hizmet üretemez.

Sürdürülebilir yargı bağımsızlığı sivil anayasa ile mümkün

Yasama ve yürütme güçlerinin, yargının hizmetleri ve hesapverirliği ile mali, örgütlenme, işleyiş ve işlev bağımsızlığını olumsuz etkilemesini önlemek ve anayasal güvenceye kavuşturmak gerekir. Sürdürülebilir yargı bağımsızlığı, diğer devlet güçlerinin yargıya müdahale etmesini etkin olarak sınırlayan, devlet güçleri arasında dengeyi ve uyumlu işbirliğini, halkın yönetimde adil temsilini sağlayan bir sivil anayasa ile mümkündür.

Yargının kendi içinde hukukun üstünlüğü aksamaktadır. Yargı idaresi ve mensupları hesapverir değildir. Öte yandan yargı, devasa devlet gücünü kullanan yürütmeyi ve yönetici kesimi denetleme ve hukukla sınırlandırma görevini yerine getiremez durumdadır. Tersine, yargı, adeta yürütmenin bir uzantısı, zaman zaman siyasi amaçla kullanılabilen bir araç haline gelmiştir. Bu durum hukuki ve fiili dokunulmazlıklardan yararlanan siyasetçileri ve yönetici kesimi yozlaştırmıştır.

İlk yüzyıldaki derin tecrübelerle rağmen cumhuriyetimizin hala yönetimde istikrarsızlık sorunu yaşaması, anayasaların veya anayasa değişikliklerinin yeterince tartışılmamış, farklı görüşler uzlaştırılmamış, karşıt ve azınlıkların

itiraz ve endişelerini giderilmemiş, çalışmaların vesayet sahiplerini veya sadece bir kesimi gözeterek topluma dayatılmış olmasının sonucudur.

Sivil anayasa dayatılmaz, uzlaşma ile oluşturulur

Öncelikle altını çizerek belirtmek isteriz ki, sivil anayasa dayatılmaz, toplumsal uzlaşma ile oluşturulur. Dayatılan bir anayasa istikrarı sağlayamaz, tersine istikrarsızlığa neden olur. Anayasa yapımında toplumsal uzlaşma hayati önem taşır. Çünkü anayasa, bir toplum sözleşmesi, toplumun temel uzlaşma belgesidir; toplumun ortak değerlerini, bu değerler çerçevesinde birlikte yaşamayı, uzlaşma ve işbirliği ile dayanışmayı sağlayarak güçlendirmek amacıyla devlet örgütünü, kurumlarını, işleyiş ve ilişkilerini düzenler. Anayasa, toplumların hem tecrübe ve birikimlerini hem de geleceğe ilişkin yönelimini, yol alış şeklini ve yol haritasını içerir. Aynı zamanda anayasalar, uluslararası alanda ülkelerin bulunduğu yeri ve gitmek istediği yönü belirler.

Yönetimde istikrar, toplumsal sorunların meşru zeminlerde makul çözümünü sağlayan, kırılma ve savrulmaları azaltıp önleyen ileri bir hukuk devleti ve demokrasi ile mümkündür. Bunu sağlamak için Daha İyi Yargı Derneği, sürdürülebilir yargı bağımsızlığını sağlayarak güvence altına alan, devlet güçleri arasında denge kuran, toplumun tüm kesimlerinin temsilini ve yönetime katılmasını sağlayan sivil bir anayasaya ihtiyaç olduğu düşüncesindedir. Bu amaçla Daha İyi Yargı Derneği, 2021 yılında “ulusal ve uluslararası alanda tartışmaya açtığı “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” önerileri içinde kaliteli hizmet üreten, şeffaf, tam hesapverir ve tam bağımsız yargı sistemine ilişkin anayasa hükümleri önerileri de geliştirerek yayınlamış bulunmaktadır.

Orta demokrasi ve orta gelir tuzaklarından kurtulmak için sivil anayasa

Türkiye’nin orta demokrasi ve orta gelir tuzaklarından kurtulması, siyasi ve ekonomik istikrarı sağlayan, yargı bağımsızlığını hem içerik hem de görünüş olarak güvenceye alan bir sivil anayasa ile mümkündür. Ülkelerin orta gelir tuzağını aşmasının orta demokrasi tuzağını aşmalarına bağlı olduğu akademik literatürde tespit edilmiştir. Bu yönde ülkemizde de önemli bir kaynak ve bilgi birikimi oluşmuştur.

Üyelerimizin katkısıyla dernek başkanı Av. Mehmet Gün’ün kaleme aldığı “Türkiye’nin Orta Demokrasi Sorunları ve Çözüm Yolu” isimli çalışmada ülkemizin temel sorunları “yargı, hesapverirlik ve temsilde adalet” olarak belirlenmiş, her bir sorun için kapsamlı çözüm önerileri geliştirilmiş ve bunlar arasında sivil anayasa yapımı için ana hatları ile bir metodoloji de tavsiye edilmiştir.

Nitekim bünyesinde 350'den fazla iş dünyası sivil toplum kuruluşu, Türkiye'nin tamamını kapsayan 30 bölgesel ve sektörel federasyon ve 50 binden fazla işletmeyi barındıran Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED), bu kitabı politika belgesi olarak benimsemiştir.

Önce bir “metodoloji kanunu” çıkarılmalı

Milyonlarca insanı ortak değerler, toplumsal örgütlenme, kurumlar ve işleyişleri hakkında uzlaştırmak, sivil anayasa yapmanın en zor yönüdür. Daha en başında sivil anayasanın nasıl yapılacağını gösteren, toplumun her kesimini kapsayan, müzakereler için sağlıklı ve sürdürülebilir bir yöntem ve metodoloji belirleyerek kurumsal bir çerçeve ve sekreteryaya oluşturulmalıdır. Bu amaçla her türlü anayasa yapma (veya değiştirme) çalışmalarını düzenleyen, katılımcı ve kapsayıcı bir “metodoloji kanunu” çıkarılmalıdır.

Metodoloji kanunu, anayasa yapım sürecine toplumun ana akım, çoğunluk, azınlık veya marjinal kesimlerinin tümünün katılmasını, kendilerini ifade etmelerini, görüş ve isteklerinin dikkate alınmasını, diğerlerinden karşılık bulmasını sağlamalı, müzakere, ikna, arabuluculuk ve uzlaşma yoluyla mutabakat oluşturmayı hedeflemelidir.

Sivil anayasa için çalışacağız

Daha İyi Yargı Derneği, cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına girdiği 2023 yılında, sürdürülebilir yargı bağımsızlığını sağlayan, ülkenin temel sorunlarına, özellikle yönetimdeki ve ekonomideki sorunlarına köklü çözümler getiren sivil bir anayasa yapımı konusunda çalışmaya karar vermiştir.

Derneğimiz, bu amaçla tek başına veya ulusal ve uluslararası işbirlikleri ile yurtiçinde ulusal ve uluslararası nitelikli etkinlikler düzenleyerek, sivil anayasa için farkındalık oluşturma, sivil toplumun görüşlerini derleme, herkesin her zaman erişimine açık tam şeffaf bir kütüphane oluşturma çalışmaları yürütecektir.

Sivil anayasa çalışmamız her kesime açık

Oluşturacağımız bir “Sivil Anayasa Komisyonu” ile ülkemizin temel meselelerini tartışacak, önerilerimizi kamuoyuna duyuracağız. Komisyona derneğimiz üyesi olması gerekmeden iş dünyası, STK'ler, akademi, medya ve ilgili kesimlerden üye kabul edilecektir. İlgilenenler katılmak için başvurabilirler.

Mart 2022'de başlattığımız, 13 ilde ekonomi ve hukuk dünyasını bir araya getirdiğimiz, seçimler öncesinde ara verdiğimiz “Ekonomi ve Hukuk Buluşmaları”nı, sivil anayasaya odaklanarak sürdüreceğiz.

Sivil anayasa yapımının değişik yönlerine odaklanan ulusal ve uluslararası konferans, çalıştay ve benzeri etkinlikler düzenleyeceğiz.

Cumhuriyetimizin ilk yüzyılının son adli yılının, A'dan Z'ye bir yargı reformu ile sivil bir anayasa gerekliliğinin her kesim tarafından ciddiye alınıp uzlaşma ile en iyi sonuca varıldığı bir çalışma yılı olmasını dilerim.